

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

X. De Matrimonij invalidè contracti Ratificatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

literis dispensationis. Ratio perspicua est; quod ex matrimonio in eo foro verè legitimo sit procreata, *citt. Sanchez disp. 34. n. 47. & Perez s. 6. n. 10.*

Quare si impedimentum, super quo dispensatio à sacra Pœnitentiaria commissa, & à commissario expedita est, occultum esse desineret, & quomodocunque publicum evaderet, ad evitandum scandalum, si quod ex conjugio, ejusmodi dispensationis vigore contracto, oriretur, conjugium declarari nullum, & qui eò copulati & in foro Conscientiæ veri conjuges sunt, à cohabitatione separari autoritate ordinariâ possent ac deberent: donec dispensatione à Dataria impetratâ legitimi conjuges evadant in foro externo. Ratio est; quod in externo sive judiciario foro à S. Pœnitentiaria antè impetratâ dispensatio contrahentibus eorumque prolibus nullatenus suffragetur, ut cum Navarro *Consil. 2. de Judiciis* observat laudatus Sanchez *Lib. 3. disp. 15. n. 15. & 17.*

267. Decima tertia, *Sed presentibus* dispensationis literis *laceratis vel laniatis*; neque enim solum ulli testes non adhibendi, factæq; dispensationis non danda attestatio, & non restituendæ Oratori literæ: sed hæ lacerandæ, comburendæ, scindendæ vel remotione sigilli, lituræ, cancellatione aliòve quovis modò corrumpendæ sunt; ut ulli usui præsertim in foro externo esse non possint. Quodsi literas Oratori restitueret, huic in foro externo nihil prodesset: & si executor eas dictò modò non laniatas vel corruptas, sed integras adservaret, graviter peccaret & lata sententiæ incurreret excommunicationem, *citt. Sanchez disp. 34. n. 40. & Gobat n. 275. postquam n. 267. cum Filucio Tract. 10. p. 2. cap. 10. n. 357. adnotasset, literas illas ita laniatas ad usum aliquem materialem penes se retinere executores non prohiberi,*

Decima quarta, *Gratis ubique*; vi cuius literarum tergo appositæ clausulæ sacrae Pœnitentiariæ Officiales & delegati sive illarum executores quidquam in laboris compensationem & signum etiam gratitudinis exigere & sponte oblatum admittere prohibentur, *citt. Sanchez n. 64. & Gobat n. 280.*

ARTICULUS X.

De Matrimonii invalidè contracti Ratificatione.

SUMMARIUM.

169. *Causa Nullitatis matrimonij:*
 170. *Quod ratificandum est consensu novo,*
 171. *Eoque non merè interno:*
 172. *Sed externo,*
 173. *Saltem unius, si nullitatis causa est impedimentum:*
 174. *Imò utriusque conjugis existimati,*
 175. *Sententia DD tali casu non exigentium nullitatis scientiam:*
 176. *Et hanc requirentium,*
 177. *Sèque fundantium in praxi Ecclesiæ,*
 178. *Et ratione.*
 179. *Conjugium non ratificatur solo ipsius usu.*
 180. *Nullitatis causa notitia necessaria non est.*
 181. *Matrimonium solum Ec. unius consensu ratificari, quidam volunt:*
 182. *Et moventur ratione,*
 183. *Paritate cum professione Religiosa,*
 184. *Et decisionibus Juris.*
 185. *Utriusque consensum & nullitatis scientiam exigunt alij.* 186. *Sua.*

186. *Suadentque Elementis VIII. Responsio,*
 187. *Ratione satis efficaci,*
 188. *Et congrua explanatione Jurium, in contrarium allegatorum.*
 189. *Autoris de matrimonij ratificatione sensus,*
 190. *Et de opposita sententia judicium.*
 191. *Praxis.*
 192. *Et salubre consilium P. Gobat.*

169. **M**atrimonium invalidum nullumque esse potest, vel; quod persona propter intercedens inter ipsas impedimentum dirimens, ad id contrahendum fuerint inhabiles: vel propter defectum consensus, in utroque vel altero tantum; quod ejus in matrimonium consensus simulatus fictusque, vel praestitus errore circa substantiam sive individuum personae, aut ejus conditionem: vel demum vi metue injulso, & ad conjugium extorquendum aut etiam alio sine incusso, fuerit extortus.

170. Ex utraque harum causarum matrimonij nullitas proveniat, ad ejus ratificationem revalidationemque contrahentium saltem unius, ejus scilicet, qui impedimenti praexistens & per dispensationem jam sublata notitiam habet: vel, cujus prior consensus legitimus non fuit, novo consensu opus esse, hodie facile consentiunt plerique alicujus nominis Doctores.

171. An autem sufficiat hujusmodi consensus novus merè internus, dubitandi ratio est; quod ad matrimonij substantiam is solus pertinere videatur, ex scripto Innocentii III. c. Tua 25. de Sponsal. & Matr. ubi summus hic Pontifex disertè, *Matrimonium, inquit, in veritate contrahitur per legitimum viri & mulieris consensum: sed necessaria sunt quan-*

tum ad Ecclesiam) verba, consensum exprimentia de presenti. Cui decisioni vel maxime locus est in matrimonio nullo solummodo propter defectum veri consensus; cum enim istius nullitas, non ex verborum aliorumve signorum externorum, sed ex interni duntaxat consensus defectu oriatur, isto absque ullo signo externo in animo renovato, non desiderari videtur aliquid ad matrimonium constituendum requisitum.

Sed hoc levius est, quam ut externi consensus, sicut ad matrimonialis contractus, sic etiam ad ejus invalide celebrati revalidationis substantiam pertinere, dubium reddere queat, cum; quia c. cit. solummodo deciditur, certa & formalia verba necessaria esse ad matrimonij initi faciliorem probationem: & non, sicut ad caeterorum Sacramentorum, sic etiam ad matrimonij substantiam pertinere; cum consensus quibuscumque verbis: imò non verbis tantum formalibus, sed & virtualibus per scripturam, nutus aliisque signa aut facta externa exprimi sufficienter possit: imò ita necessario exprimi debeat à mutis, c. cit. V. Nam & muti: tum verò; quia postea secutus consensus internus non manifestatur per verba aliave signa externa, prius posita, & falso exprimentia consensum internum, eliciendum tempore matrimonij invalide contracti; ac proinde hæc illum non reddunt matrimoniale.

Cæterum, legitimum consensum matrimonialem exterius exprimendum, cum D. Thoma in 4. dist. 40. art. 4. Scoto in 4. dist. 33. q. unica, Sylvestro V. Matrimonium 8. q. 2. d. 6. & Navarro Manual. cap. 12. n. 47. & 80. magno consensu defendunt præcipui nominis TT. ac JCT. & satis clarè tradit Alexander III. c. Licet 3. de Sponsa duor. ubi eò matrimonium induci asserit, *Si unus alterum in suo mat-*

R 2

suo con-

no consensu verbis consuetis expressè recipiat, utroque dicente, Ego accipio te in meam, & Ego accipio te in meum, & discretissimè S. Augustinus, sub eadem Rubrica relatus c. 1. in cuius fine, Fidem consensùs conjugalis esse, ait, quando corde & ore consentit ducere, & mutuo se concedunt unus alij & mutuo se suscipiunt. Ratio est; quia matrimonium est contractus humanus, qui solà mente celebrari non potest, sed necessariò exigit signum externum, quò se mutuo tradentium & recipientium consensus manifestentur: ejusque contractus inter Fideles celebratus, à Christo Domino elevatus est ad dignitatem Sacramenti, attestantibus S. Paulo ad Ephes. cap. 5. v. 32. S. Augustino de Bono Conjug. cap. 4. Innocent. III. c. Debitum 5. de Bigamis, & demum S. Synodò Tridentinà Sess. 24. can. 1. de Sacram. Matrim. id definiente: Sacramentum autem, signum sensibile gratiæ sanctificantis esse, dicitur cum Magistro Sent. in 4. dist. 1. & S. Thoma 3. p. q. 6. art. 2. & 3.

173. Dubium magis arduum &, sicut momenti maximi, sic resolutionis difficillimæ controversia est, an consensu etiam externo faciendæ conjugii ratificatio revalidatiòque exigat novum consensum utriusque: vel sufficiat hunc renovari ab eo solo, qui impedimenti præexistens & per dispensationem sublatis notitiam habet, vel cujus consensus prior legitimus non fuit.

Et ex priori quidem causa, sive ex occulto impedimento dirimente, si matrimonii nullitas proveniat, illò per dispensationem sublato, ejus duntaxat, qui illius notitiam habet, consensum sufficere, aliqui sustinent, à Sanchez Lib. 2. de Matrim. disp. 25. n. 1. suppressis nominibus relati, & pro se allegantes textus Juris utriusque. Imperialis quidem;

quòd istò ejusmodi conjugia, sublato impedimento, solà alterius in pristino consensu perseverantià convalerant. l. Si quis 27. §. 1. Eos qui 65. ff. de Ritu Nupt. c. 1. Pauli JCT. sententia est, Post depositum Officium, istiusque depositione sublato impedimentum, si in eadem voluntate perseverat, justas nuptias effici. Ecclesiastici verò c. Proposuit 2. §. c. fin. de Conjug. servor. ex quorum textuum dispositione, cum ancillà ignoranter initum conjugium ratificatur, quando ingenuus, servili illius conditione cognitus, verbò aut factò, puta ad eam affectu conjugali accedendò, consenserit. Id ipsum suadent ratione; quia primus in matrimonium consensus fuit conjugalis; cum eò contrahentium uterque alteri se tradiderit & vicissim alterum acceperit in suum vel suam, juxta c. Si inter 31. de Sponsal. & Matr. §. c. 1. de Sponsa duor. & moraliter perseverat, donec revocetur, arg. c. fin. de Procurat. in 6. §. 1. §. 1. ff. de V. O. ac proinde, cum impedimentò per viam dispensationis sublato, uterque habilis sit, matrimonium prius initum convalescit; dummodo consensum renovet is, qui concius est impedimenti: & qui hoc ignorat, prius præstitum consensum non revocàrit.

Sed ratio ista, si aliquid, nimium probat; quia eò casu, quò primò præstitus consensus revocatus non est, matrimonium, sicut sine ignorantis, sic etiam sine ejus, cui impedimentum detectum est, novo consensu convalescere vincit; cum eò ipsò; quòd primus consensus conjugalis, & non revocatus sit, sicut in uno, sic & in altero perseveret; ac proinde ipsius in habile, sive sublatis impedimenti tempus perseverantià conjugium, quod à principio nullum fuit, ratificari & convalescere sit necesse.

Quare meritò ad conjugii revalidationem

tionem novum utriusque consensus, cum D. Thoma in 4. dist. 40. q. unica, art. 4. Innocentio in e. 1. de eo, qui duxit in matrim. Sc. n. 1. Alex de Nevo in e. cit. n. 15. exigunt Sylvester V. Matrimonium 6. q. 5. d. 2. Navarrus Manual. cap. 22. n. 47. & 80. Covarruv. p. 2. de Sponsal. cap. 4. pr. n. 5. Gutierrez de Matrim. cap. 47. n. 5. cit. Sanchez Lib. 2. disp. 35. n. 2. eosque passim secuti RR. Rationem hi DD. reddunt; quod contrahentium utriusque consensus primus, tanquam mutua traditio & acceptatio personæ de jure inhabilis, ipso jure fuerit nullus, & non verè conjugalis: & propterea conjugalis consensus moraliter perseverare dici non possit; cum perseverantia existentiam supponat; eamque ob causam, ut matrimonium inducatur, consensus conjugalis necessariò renovandus sit à contrahentium utroque. Unde corrui in contrarium allata ratio.

Non magis urgent Textus. Juris quidem Civilis; quia *U. cit.* à laudatis Covarruvia & Sanchez n. 5. explicantur de perseverantia in eadem voluntate, per supervenientem copulam affectu conjugali habitam aut alia signa externa, de novo expressa. Canonici autem; quia detecta & sublatà alterius conditione servili, ut matrimonium inducatur, consensus utriusque verbò aut factò renovandum, volunt idem Sanchez disp. 36. n. 10. & Pontius Lib. 4. de Matrim. cap. 24. n. 1.

175. An autem, ut istà mutui consensus renovatione matrimonium revalidetur, necessarium sit, ut priùs initi nullitas utriusque innotescat, maxima inter *citt.* aliosque DD. dissensio est; hoc enim minime necessarium: sed sufficere, quòd impedimenti per dispensationem sublato consensu ab altero, id ignorante, petat;

ut se in conjugem de novo recipiat, & annuentem vicissim ipse in conjugem recipiat: séque ita sibi mutuò tradant, cum Innocent. *cit.* n. 1. & nonnullis aliis eum secutis, voluerunt Sotus in 4. dist. 28. q. 1. art. 2. concl. 3. & disp. 29. q. 2. art. 1. Rodriguez Tom. 1. Summa cap. 220. n. 2. & Henriquez Lib. 11. cap. 3. n. 6. Ratio, quâ moventur, præcipua est; quòd sublatò impedimentò sint personæ habiles ad matrimonium contrahendum; ac proinde ejusmodi mutuò consensu de præsentì positò verè conjuges evadant: sicut, si ejusmodi impedimentò, alteri post sponsalia de futuro inrita detectò & per dispensationem sublatò, ita consentiant. Quòd posteriori modò: imò etiam (ante Tridentinum, & hodie in locis, in quibus istius S. Synodi decreta Reformatoria non publicata, aut usu recepta non sunt) subsecutà copulâ carnali, veri conjuges fiunt, per text. *c. Veniens 15. & c. Is qui fidem 30. de Sponsal. & Matrim.* quòd ex hujusmodi copula, inter personas ad matrimonium habiles & sponsalibus jam obligatas subsecutà, consensus conjugalis præsumatur.

Oppositam huic sententiam defendunt: & ut consensus renovatione matrimonium convalescat, priùs, initi nullitatem (non etiam istius causam) utriusque aperiendam, cum Sylvestro V. Matrimonium 8. q. 2. d. 2. Navarro cap. cit. n. 33. Abulenfi in Lib. 1. Reg. 8. q. 36. & aliis præcipui nominis DD. in suis Tract. de Matrimonio docent Gutierrez cap. 47. à n. 4. Sanchez disp. 36. n. 3. Pontius *cit.* Lib. 4. cap. 25. à n. 4. Coeninch disp. 24. dub. 10. n. 90. Tamburinus Lib. 9. Tract. 4. cap. 7. §. 2. n. 3. & Hurtad. disp. 3. difficult. 10. à n. 37. & Palao Tract. 28. disp. 2. p. 7. §. 2. n. 3. Quibus favet imprimis diploma Cruciatæ, quòd istius Commissario generali cum

R r 3 iis, qui

ius, qui ignoranter in gradu prohibito contraxerunt, dispensandi facultas conceditur & præscribitur; ut hoc fiat *Alterò*, scilicet impedimentum ignorante, prius de nullitate prioris consensûs certificatò. Deinde praxis dispensationum, quæ in hujusmodi casibus à S. Pœnitentiaria hæc formâ concedi solent, *Ut, si visum fuerit, cum latore, ut muliere de nullitate prioris consensûs certioratâ, sed ita cautè, ut latore delictum nusquam detegatur, matrimonium cum eadem & uterque inter se de novo secretè contrahere valeant, misericorditer dispensetur*, ut patet ex hujusmodi dispensationis formâ relatâ à Gobat *Quinarii Tract. 5. cap. 37 n. 141. M. Paulo Leone in Praxi literar. Pœnit. p. 2. cap. 4. pr. & supra n. 153.* Demum responsum Clementis VIII. ad matrimonii, propter defectum consensûs ex parte mulieris (ac proinde etiam propter latens impedimentum) invalidè contracti, ratificationem disertè asserentis, esse necessarium novum consensum utriusque, admonitò marito de matrimonii (quam ignorat) nullitate, ut ex Comitolò *Respons. Moral. Lib. 1. q. 120. refert cit. Pontius cap. 24. n. 4.*

178. Ratione id ipsum suadent; quia renovatio consensûs, ut matrimonium inducat, procedere necessariò debet ex intentione efficiendi matrimonium: matrimonium autem, quod inicit, validum esse existimantis, & de ejus nullitate non ambigentis consensûs ex tali intentione non procedit; cum, hoc ipsò, quòd id antè legitimè contractum credat: & propterea in novum ejus contractum verè non consentiat: sed novo suo consensu solummodo ratificare intendat matrimonium prius initum: quòd, cum nullum sit, ejusmodi consensu ratificari & revalidari non potest. Quam rationem confirmant primò; quia *Nihil volitum, ni-*

si præcognitum. Cùm ergo matrimonialis contractûs possibilitas ab hujusmodi conjuge putatio, prius initi nullitatem omnino ignorante, non cognoscatur, id contrahendi voluntatem non habet: sed solummodo ratificandi & perseverandi in eo, quod prius initum: & quia nullum fuit, sui ratificatione convalescere non potest; quia *Actus agentium ultra eorum intentionem non operantur, l. Non omnis 19. pr. ff. Si certum pet.* Confirmant eandem secundò; quia consensui contrarium nihil magis est, quàm error; *l. Si per errorem 15. ff. de Jurisdic. & l. Nihil 116. pr. ff. de R. I.* qui autem novo consensu ratificat matrimonium, quod credit esse validum, in personam consentit ex errore; quòd eam putet esse suam: & prius initi duntaxat approbationem, non novum matrimonii contractum, sibi possibilem credit; ac proinde in novum matrimonium verè non consentit.

Neque conjugii inducendi vi majori hi DD. pollere volunt ejusmodi novo consensui supervenientem copulam carnalem; quia ex parte ejus, qui matrimonii nullitatem omnino ignorat, etiam ipsa procedit ex errore, quem habet de valore prius initi, & ex intentione eò utendi potiùs, quàm ineundi novum; cujus contractum jam sibi impossibilem credit. Alia ratio & vis est copulæ, de futuro initis sponsalibus, sublatò per dispensationem obstaculo, supervenientis; cum enim, hoc ipsò, quòd præviâ dispensatione personæ ad matrimonium habiles redditræ sint, istius contractus ipsis sit possibilis, si in se mutuo de præfenti verbis, aut etiam factò, sive affectu conjugali se carnaliter cognoscendò (ubi S. Synodi Tridentinæ decreta Reformatoria publicata aut recepta non sunt) consentiunt, matrimonium, quod sibi possi-

sibi possibile credunt, valide contrahent, & veri conjuges evadent: etsi tales non evadant, quorum alter matrimonium, cujus prius initi nullitatem, & nunc contrahendi possibilitatem nullò modò cognoscit, novo consensu, verbò aut factò expressò, ratum habet.

180. Etsi verò, hæc ita se habere, *citt. DD.* velint, necessarium tamen & consultum etiam non esse, monent; ut conjugum existimato & nullitatis ignaro ipsa istius causa sive impedimentum, præsertim ex crimine ortum, manifestetur: sed satis esse, si is certior fiat de nullitate, juxta relatam formam S. Pœnitentiariæ, *Sed ita cautè, ut latoris delictum nusquam delegatur*: imò impedimenti concilium dicere ignorantem posse, se non habuisse verum consensum tempore celebrationis; cum is, quem matrimonii contracti tempore habuit, fuerit nullus: nullum autem & non esse, sive nulliter factum & non factum, paria censeantur, *l. Quotiens 6. ff. Qui satisfacere cog. Sanchez cit. disp. 36. n. 7. & Cardenas Crisis Theolog. dissert. 2. cap. 8. art. 13. q. 3. n. 676.*

181. Ex posteriori etiam causa, sive ex defectu consensûs, in altero solum ficti, erronei vel coacti, si matrimonii nullitas orta sit, ad ejus revalidationem minimè necessarium esse novum consensum utriusque: sed ejus duntaxat, qui prius legitime non consensit, novum consensum sufficere, *in c. Dilectus 24. de Spons. & Matr. docent Hostiensis V. Contrario, Joan. Andr. n. 7. Alex. de Nevo n. 18. & ex aliis DD. defendunt Sylvester V. Matrimonium 8. q. 2. d. 6. & q. 11. d. 4. Navarrus Manual. cap. 22. n. 51. & 80. Sanchez cit. Lib. 2. disp. 32. n. 9. Coninck Disp. 24. dub. 10. n. 54. & 90. Laiman. Lib. 5. Tract. 10. p. 2. cap. 6. n. 1. Bossius de Matrim. cap. 2. n. 38. & Tamburinus Lib. 8. Tract. 4. cap. 7. §. 1. n.*

5. & 9. Ratio, quâ nituntur, præcipua est; quòd ex una, licet matrimonialis contractus celebretur mutuo consensu utriusque, *l. Nuptias 30. ff. de R. I. & can. Sufficiat 27. q. 2.* ad eum tamen non necessariò exigatur actualis, sed sufficiat moralis coexistentia consensûs utriusque: ex altera verò parte, consensus alterius ex se fuerit sufficiens ad matrimonium: & quia revocatus non est, moraliter perseveret; ac proinde ad matrimonium inducendum ex parte ipsius nihil: sed solummodo illud desideretur, ut jam verè & liberè consentiat is, cujus prior consensus simulatus, aut non liber, & spontaneus fuit. Quæ ratio, si intentum, etiam id evincit, tali casu opus non esse; ut prius initi matrimonii nullitas manifestetur ei, cujus prior consensus legitimus fuit; cum nullitatis noticia solummodo desideretur, ut renovetur consensus: cujus renovatio, cum non exigatur ex parte ejus, qui initio verè consensit, etiam nullitatis noticia ex parte ejus necessaria non est, ut cum Petr. Soto *Lect. 3. de Matrim. §. Primum igitur, infert cit. Sanchez n. 10.*

182. Quam rationem confirmant paritate matrimonii spiritualis, quòd contrahitur per professionem ab Ecclesia approbatæ Religionis: quæ, cum ob defectum legitimæ ætatis, profitentis errorem, vi metive extortum aut fictum consensum, invalida est, novo & legitimo consensu profitentis convalescit: quantumvis iste non renovetur ex parte Religionis: imò etiam, si ista prius admittæ Professionis nullitatem omnino ignoret, ut minimè obscure colligitur ex *c. Significatum 11. de Regular. & c. 1. §. Quodsi, eadem Rubr. in 6.* quibus textibus ante legitimam ætatem professus suam Professionem ratam habuisse præsumitur annuâ delatione habitûs proprii Professo-

Professorum, & actuum his competentium exercitiò; quin hujusmodi ratificationis acceptatio & nullitatis scientia exigatur ex parte Religionis. Id ipsum clarius defumitur ex decreto Concilii Trident. *Sess. 25. cap. 19. de Regular.* ejusmodi Professionem, quinquenniò ab ejus emissionem exactò, à professo, toto eo tempore non reclamante, ratificatam sic præsumens; ut eum ad allegandas nullitatis causas postea non admittat: & hoc absque novo consensu & nullitatis scientia ex parte Religionis; cum istius, sicut textibus antiqui, sic & novissimi hujus Juris decretò, ne verbò quidem ulla mentio fiat.

184. Eadem ratione, & hæc ipsius confirmatione supposità, consensus, in matrimonium semel præstiti & non revocati, moralis perseverantia apertè supponitur Imprimis *c. fin. de Procurat. in 6.* ex cujus decisione procurator, nomine principalis sui absentis, matrimonium ex intervallo validè contrahit vi mandati & consensus, quamdiu non revocatur, moraliter perseverantis: & contra istò revocatò invalidè; quod mandati revocatione moralis perseverantia tollatur. Deinde *c. Cum inter 21. de Electione*; quò relatò Innocentii III. rescriptò, Præpositi Hastensis ad Ecclesiam Saonensem electio, quantumvis ille suum in hanc consensum nondum præstitit, tamen, si in eam consentire velit, confirmari jubetur; quòd majoris & sanioris partis Capituli in ejus personam consensus, utpote non revocatus, adhuc moraliter perseveret; ac proinde memorati Præpositi consensu accedente, spirituale conjugium inter ipsum & Ecclesiam Saonensem contrahatur. Demum confirmatur paritate cum cæteris contractibus, non exigentibus actualem coexistentiam consensus utriusque, sed solùm moralem;

cum, si consensus unius actu præterito, sed moraliter adhuc perseveranti, alterius consensus ex intervallo superveniat, perficiantur, *l. 1. §. 1. ff. de V. O.* & inter absentes per nuntium & epistolam contrahi possint, *l. 1. §. 2. ff. de Contrab. empt. & l. Absenti 10. ff. de Donat.* Quò modò cum, sicut contrahi, *c. fin. cit. §. Sanè*, sic etiam revalidari matrimonium possit, *arg. §. cit. ad ejus*, sicut contractum, ita etiam revalidationem sufficit consensus, ex parte unius moraliter perseverans, hoc est, semel legitime præstitus & non revocatus,

Hæc ita roboratà ratione, etsi eam, pro qua allata est, Opinionem satis probabilem reddi, inficias non eant, ad eam tamen amplectendam non moventur: & propterea ad revalidationem matrimonii, in legitimo consensu deficientis, novum consensum & scientiam etiam nullitatis, cum Felino *in c. Ex parte 33. de Rescript. n. 11.* & ab hoc relatis Ant. de Butrio & Anchorano, exigunt Palacios *in 4. disp. 27. disp. 1.* Barthol. Ledesma *de Matrim. dub. 19.* Comitulus *Lib. 1. Respons. Moral. q. 120.* Pontius *Lib. 4. cap. 24. n. 3.* Hurtado *disp. 3. de Matrim. disp. 9. n. 31.* & Palao *cit. disp. 3. p. 7. §. 1. n. 7.* suam hanc sententiam defuentes ex responso Clementis VIII. allegato *n. 177. 186.* & in proposito casu novè utriusque consensus, admonitò prius maritò de matrimonii nullitate, necessariò, diserte asserentis.

Ratio, quæ hanc suam doctrinam persuadere, unaque partis adversa fundamentum convellere nituntur, potissima est; quòd consensus illius, qui searidò contraxit, moraliter non amplius perseveret; cum ita solùm perseveret usque ad tempus, quò verè aut fictè consentit alter, & matrimonium verè aut fictè jam est celebratum; cum postea omnino superfluum judicetur, hoc ipsò; quòd contractus

contractus jam perfectus, eoque mutuum jus in alterius corpus ad ætus conjugales utrique jam plenè sit quæsitum; ac proinde ejus, sicut revocatio nihil obesse, sic perseverantia nihil prodesse posse, rationabiliter & indubitatè existimetur; quia mutui conjugii usus vi juris, ex consensu primò præstito orti potius, quàm ejus consensus morali perseverantiâ procedit, ejusque revocatione non impeditur. Accedit; quòd, licet prior consensus ultra matrimonii, verè aut apparenter contracti, tempus porrigeretur & moraliter perseveraret, tamen hòc ipsò, quòd nullus, etiam insufficientis sit ad matrimonium cum eo, qui primò fictè consenserat, novo & legitimo consensu inducendum; & propterea, ut id inducatur, omnino necessarius sit novus consensus utriusque: consensus autem prior, etiam ex parte sincerè agentis nullus fuit, partim; quia processit ex errore personæ propter defectum voluntatis ad matrimonium contrahendum inhabilis Jure Naturali, ad ejus contractum exigente personas, sicut aliunde non impeditas, sic etiam in eum verè, & non fictè duntaxat. vel coactè, consentientes: partim verò; quòd ferretur in ea, quæ Jure insunt ita, ut eum eliciens, alteri quodammodo dixerit, *Consentio & jus in corpus meum ad individuum vitæ societatem & ætus ad generationem prolis ex se aptos jam tibi trado, ejusque traditionem accepto: si vicissim tu ejusmodi jus jam verè mihi tradas, & à me traditum acceptes.* Quà conditione in eo, qui consensum tantum simulavit, deficiente, defecit & nullus fuit in eam relatus consensus prior; cum deficiente conditione etiam tacitâ id, quod actum est, pro non acto habeatur, per tradita à Tiraquello in *l. Si unquam 8. C. de Revoc. donat. V. Revertatur, n. 277.* & Fla-

minio *Lib. 1. de Resignat. Benef. q. 3. à n. 27.* Quare ad matrimonii, propter defectum consensus in altero, nulliter contracti revalidationem omnino requiri volunt novum consensum utriusque: & ad hunc, ut legitimus sit, notitiam nullitatis matrimonii priùs initi in utroque; cum sine istius notitia eorum consensus ex intentione efficiendi matrimonium non procedat. Ita suam de conjugiorum, ex defectu consensus invalide initorum, revalidatione sententiam hi DD. firman: & pro opposita allatam rationem enervare conantur.

Neque magis, quàm istâ, moventur decisionibus Juris. Et imprimis quidem ex *c. Significatum & c. 1. cit.* textibus & decreto Synodali *cap. 19. cit.* id, quod advertarii intendunt, desumi, haud ægrè concedunt: sed negant paritatem inter ratificationem matrimonii & professionis Religiosæ; quia satis luculentum discrimen inter hanc & illud intercedit; cum, licet ex parte etiam Religionis exigatur consensus, & per hunc à professo factæ novæ sui traditionis acceptatio: nullitatis tamen priùs editæ professionis determinata scientia non exigatur; quia Ecclesia, sive summus Pontifex, tanquam supremus & generalis Prælatas omnium Religionum, eum, quoties expressè vel tacitè, hoc est, per habitus delationem vel quinquennalem perseverantiam renovatur, à se acceptari, itaque defectum consensus ex parte Religionis suppleri, *cit.* antiqui Juris textibus & S. Concilii, Apostolicâ auctoritate approbati, decreto abundè declaravit; ut ita Religionum, & has profitentium, paci, tranquillitati & saluti confuleretur, Lessius *Lib. 2. de 1. & 1. cap. 41. n. 66.* & Palao *Tract. 16. disp. 2. p. 5. n. 4.* Quò modò, cum ab Ecclesia & istius capite acceptari consensus &

fus & acceptatio suppleri non possit ex parte conjugis, matrimonii nullitate ignorantis, per tradita *Tit. 1. n. 135.* ex istius parte nov^o consensus & acceptatio, ad eamque ferè necessaria nullitatis scientia exigetur: licet ea necessaria non sit ad revalidationem Religiosæ professionis, ut cum Petr. de Ledesma *de Matrim. q. 45. art. 3.* agnoscit, oppositæ sententiæ non postremus assertor, Sanchez *Lib. 7. disp. 36. n. 64.*

Deinde ex *e. fin. cit.* pro ejusdem consensus morali perseverantia allegato, aliud non desumi volunt, quàm consensum in matrimonium à principali præstitum, si non revocetur, usque ad tempus, in quod est collatus, sive quò matrimonium vi mandati à procuratore contrahendum est, moraliter perseverare; eùm, si matrimonium illius nomine ab isto contractum, propter impedimentum dirimens occultum, aut veri consensus defectum ex parte sponsæ irritum sit, ad revalidationem novum consensum: & ut iste legitimus sit, nullitatis notitiam exigant ex parte ejus, qui priùs bonâ fide & seriò contraxit.

Deinde *c. Cum inter cit.* Præpositi consensu, ex intervallo superveniente, *Quasi conjugale vinculum* contrahi, vel potiùs secundùm Glossam *ibi, V. Quasi conjugale*, matrimonium spirituale inchoari potuit; quòd majoris & sanioris partis Capituli consensus moraliter quidem perseverarit: non perpetuò, aut etiam donec revocetur; cum scrutiniò, ut *in e. cit.* casu factum erat, jam publicatò, ejus revocationi locus non sit, *e. Publicato 58. de Electione*; sed usque ad tempus, in quod consensum in sui electionem differre de Jure potest, sive quò, eà à superiore confirmatà, spirituale matrimonium est contractum: vel cassatà, ad novam electionem procedere Ca-

pitulum potest, vel Ecclesiæ viduatæ de Pastore aliâ ratione à superiore providetur.

Demum *II.* etiam Imperiales pro consensus, in matrimonium aliquando præstiti, morali perseverantia, donec revocetur, rectè allegari negat; quòd, licet secundùm eas aliquando in cæteris contractibus, hòc ipsò; quod inter absentes iniri obligatio & contrahi valeat, consensus unius moraliter aliquamdiu, scilicet usque ad tempus, quò abfens consentire existimatur: non tamen ita perseveret perpetuò, si non revocetur; cum, ut virtute perseveret & obligatio inducatur, inter contrahentium utriusque consensus, non quancumque, aut etiam longi temporis intervallum admitti, ex *cit. l. 1. §. 1. ff. de Verb. oblig. verbis, Intervallum mediis modici temporis non vitiat obligationem*, ex contrariæ sententiæ assertoribus arguat Sanchez *tit. Lib. 2. disp. 32. n. 7.* Accedit; quòd, quoad consensum, à contractibus merè Politicis & actibus ab humano Jure pendentib⁹, ad matrimonium non semper argumentum duci, clarè desumatur ex *e. fin. cit.* cujus decisione ejusdem sententiæ asseclæ maximè nituntur: & suadeat ratio; quia in cæteris contractibus & actibus defectus legitimi consensus à Jure & potestate humana suppleri: non etiam in matrimonio potest, ut *in e. cit. Barbosa n. 8. & cit. Sanchez disp. 11. n. 6. observant, & supra dictum est Tit. 1. n. 135.*

Ex hæcenus relatis firmatisque DD. de DD. de matrimonii invalidè contracti ratificatione Opinionibus, ultra consona veritati & alteri absolute præferenda sit, statuere difficillimum, & res dignissima est Apostolica decisione. Donec autem istà dubitationi & inter illos invalescenti concertationi finis imponatur, in Theore-

ria sensui Ecclesie & rationi quoque magis conformes in utraque controversie parte cenſeo posteriores, quæ ad conjugii, præſertim propter impedimentum alteri occultum, invalidè initi ratificationem revalidationemque conſenſum novum, & ferè etiam nullitatis ſcientiam, aut ſaltem rationabile de ea dubiũ vel ſuſpicionem requirunt. Quas tamen ipſas ita præfero & ſequor, ut oppoſitis prioribus Opinioniſus exiſtimationem probabilitatis, in Theoria etiam, ſalvã eſſe velim, præſertim; cùm novum conſenſum & multò magis nullitatis ſcientiam ex parte utriusque non exigant ad revalidationem conjugii invalidi ob defectum conſenſus; quòd iſte in contrahentium altero exterius tantùm ſimulatus, præſtitus errore, vel gravi & iniuſto, præſertim ad matrimonium extorquendum, incuſo metu fuerit extortus.

190. Iſdem priorum, in utraque controversie parte, Opinioniſus aſſertoribus id etiam tribuendum videtur; quòd matrimonium, undecunque invalidum, ſublata cauſa nullitatis, ſine determinata iſtius notitia ratificetur caſu: quò exiſtimatorum conjugum uterque matrimonium ſuum ratum eſſe omni modo volunt; ideòque in eventum, quò priùs initum invalidum; ac proinde, ſi ejus contractus ſibi poſſibilis ſit, novò & ſeriò conſenſu, per verba de præſenti expreſſò, id contrahunt; cùm enim ita ratificari ſine determinata nullitatis ſcientia valeat profeſſio Religioſa, ut cum Leſſio *cit. cap. 41. n. 63. & 66.* & Sanchez *Lib. 7. diſp. 37. n. 65.* advertit Palao *cit. diſp. 2. ſ. 5. n. 3.* & ejusdem invalidæ ratificationem ita antecedenter acceptare, & ex parte Religionis neceſſarium novum conſenſum ſupplere valeat ſummus Pontifex, juxta dicta *cit. n. 135.* cur, ſi, ceſſante impedimento, hujusmodi ſimplicem & in

quemcunque nullitatis caſum ſe extendentem novum conſenſum exiſtimate conjuges de novo & ſeriò ponant, non revalidari valeat conjugium antè invalidè contractum? ut tradit Sanchez *cit. diſp. 35. n. 5.* & pro praxi ſalubriter advertit Patrit. Sporer *de Matrim. cap. 6. ſ. 2. §. 2. n. 4. & §. 6. n. 3.* & ante eum Herincx *de Matrim. diſp. 6. q. 3. n. 33.*

191. Quin aliis etiam caſibus, quibus conjugii, ut aliquando ſceminis, ex nullitatis maanifeſtatione periculum vitæ immineret, infamia, ſuive deſertio, ſuſceptaque proliſ deſtitutio & ſimilia graviffima mala timenda forent, ſententiæ, nullitatis maanifeſtationem ad matrimonium per conſenſus renovationem ratificandum, non exigentis uſum licitum eſſe, cum Sanchez *Lib. 2. diſp. 36. n. 8.* docent Palao *cit. diſp. 3. p. 7. §. 2. n. 4.* Tamburinus *§. 2. n. 7.* Cardenas *n. 976.* & alii; quòd ejusmodi extrema & graviffima neceſſitas cohoneſter uſum Opinioniſus, cui in ordinariis caſibus & circumſtantiis non eſt locus.

192. Pro caſibus, quibus conjugii ſui vaſori obſtans impedimentum conjuges quidem ignorant, ſubefſe autem Confeſſarius advertit, Gobat *Quinarii Tract. 5. cap. 37. n. 28.* matrimonii nullitatem illis non temerè: ſed tum demum aperiendam, monet; cùm eos in conjugio eſſe concordet, ſeque ſincero amore completi animadvertit. Contra, ſi inter eos malè conveniat, & frequentes rixæ intercedant, in bona fide eos potiùs relinquit qui vult, quàm impedimentò, non ſatis cautè, detectò, graviffimis incommodis & ſcandalis anſam dari. Quod ejus conſilium memoratus Patrit. Sporer laudat, & prudentiſſimum vocat *cit. §. 6. n. 4.*

55 (0) 50

55 2

ARTI-